

[Harald Petersen.]

halvt monopoliserede Statsvirksomheders Indtægter og Udgifter. Man opfører dem paa Indtægtssiden, naar der er Overskud, og paa Udgiftssiden, naar der er Underskud.

Man vil maaske over for denne Betragtning indvende, at der ikke her er Tale om Skattekilder i Forbindelse med de forskellige Statsvirksomheder, men det forekommer mig ikke, at denne Indvending har nogen praktisk Betydning ud fra det Synspunkt, som her er anlagt. Staten driver jo med større eller mindre monopolistisk Virkning en Række Virksomheder, som Borgerne betaler for Benyttelsen af. Man faar altsaa i saa Henseende noget for Pengene, men det er jo ikke væsensforskelligt fra hele Skatteudskrivningen; ogsaa Skatterne faar Borgerne jo noget for. Det afgørende maa derfor efter min Opfattelse være, at det af de offentlige Regnskaber tydeligt fremgaar, hvor stor en Andel af Nationens Totalindkomst selve den offentlige Virksomhed i hele sin Udstrækning lægger Beslag paa. Derfor vilde det korrekte og tillige det mest oplysende utvivlsomt være, om man opførte Statsvirksomhedernes samlede Driftsindtægter paa Indtægtssiden og deres Driftsudgifter paa Udgiftssiden. Det rent regnskabsmæssige Slutresultat bliver naturligvis det samme, hvilken Maade man end anvender; men ved en saadan Specifikation af de statsdrevne indtægtgivende Virksomheden vilde Offentligheden faa et klarere og rigtigere Billede af, hvor store de Milliardbeløb er, som de offentlige Kasser beslaglægger af Landets samlede Nationalindtægt.

Jeg skal slet ikke i dette Spørgsmaal gaa i Detailler, men vil blot nøjes med eksempelvis at nævne to af de mest betydende Tilfælde til Belysning af de Forhold, jeg her tænker paa, de to første Paragraffer paa Budget og Statsregnskab, nemlig Domænerne og Statsvirksomhederne. Paa det sidst aflagte Statsregnskab, Regnskabet for 1943—44, staar f. Eks. Domænerne kun opført paa Hovedoversigten med en Indtægt paa knap $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Det ser jo meget beskedent ud, men det giver til Gengæld ogsaa et fuldkommen skævt og misvisende Billede af den Virksomhed, der udfoldes inden for denne Gren af Statsdriften. Virkeligheden er den, at Staten i det nævnte Finansaar gennem Domænerne har oppebaaret en Indtægt paa ca. 20 Mill. Kr., medens Udgifter og Henlæggelser til Gengæld har været saa store, at det rene Nettoresultat kun bliver den halve Million Kroner, som derefter opføres paa Hovedoversigten over Statsregnskabet. Det vilde

efter min Bedømmelse af disse Forhold være langt mere oplysende for alle dem, der beskæftiger sig med den offentlige Husholdnings mangedartede og brogede Virksomhed, om det af denne indledende Hovedoversigt over Statens Driftsregnskab fremgik, hvor stor den samlede Omsætning var paa dette Felt.

Endnu grellere virker hele dette Forhold, naar man betragter Statsvirksomhederne, navnlig Jernbaner, Post- og Telegrafvæsen. For 1943—44 indgaar der paa Driftsregnskabets Hovedoversigt fra disse tre store Statsvirksomheder kun en Indtægt paa godt 5 Mill. Kr., men dette Nettotal dækker imidlertid over en Omsætning paa over 400 Mill. Kr., nemlig en Driftsindtægt paa ca. 425 Mill. Kr. og en Driftsudgift paa 420 Mill. Kr. Saavel paa dette Omraade som med Hensyn til Domænerne burde man forlade den hidtidige Nettopostering og i Stedet anføre de samlede Driftsindtægter og Driftsudgifter paa Hovedoversigtens Indtægts- og Udgiftsside. Hvis man vilde bekvemme sig til at foretage denne naturlige Opstilling af Driftsindtægter og Driftsudgifter, vilde man opnaa at faa et udtømmende Billede af, hvor langt man i dette Land allerede er naaet med Hensyn til offentlig Administration af Borgernes Indkomster.

Det er ikke mig og formentlig heller ikke noget andet Medlem i Tinget muligt uden Finansadministrationens Bistand at naa til det korrekte Resultat af en saadan Opstilling, men det træffer sig saa heldigt, at Departementschef K. H. Koføed i Finansministeriet for et Par Aar siden i en Afhandling har behandlet hele dette Spørgsmaal paa en lige saa interessant som instruktiv Maade. Departementschefen behandler i denne Afhandling Finansaaret 1939—40, altsaa det Finansaar, som ligger forud for Besættelsen, men som tillige i høj Grad er paavirket af den Krigsøkonomi, man allerede dengang mærkede Følgerne af.

Ifølge Departementschefens Opgørelse ligger Forholdet saaledes, at man efter de gældende Opstillingsregler paa Statsregnskabet det nævnte Aar har en Driftsindtægt paa 640 Mill. Kr. og en Driftsudgift paa 631 Mill. Kr.

Departementschefen prøvede derpaa at opstille Budgettet som et rent Bruttobudget, hvorved samtlige de af Staten opkrævede Indtægter og udbetalte Udgifter opføres, og naar man gør dette, saa viser det sig, at Tallene omtrent bliver fordoblet, idet Bruttoindtægter og Bruttoudgifter kommer til at andrage over 1 200 Mill. Kr.,